

Μέ άφορμή τά 210 χρόνια από τήν κοίμηση καί τά 270 από τήν γέννηση τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, οἰκοδεσπότου τόσο τῆς ἡμετέρας ἀδελφότητος ὅσο καί τοῦ παρόντος σεβαστοῦ συνεδρίου, ἔχοντας βέβαια ἐπίγνωση τῶν ἀδυναμιῶν μας, θά θέλαμε νά προσφέρουμε κι ἐμεῖς μικρόν καρπὸν χειλέων τε καί γραφίδος εἰς τό σεμνόν ἄθροισμα τῶν πατέρων καί ἀδελφῶν ἡμῶν, πού συγκεντρώθηκε σήμερα ἐδῶ.

Ἐμβάπτουμε λοιπὸν τὸν δικό μας ἐνδεῆ κάλαμον εἰς τά συγγράμματα καί τὸν θεοφώτιστο νοῦ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου. Εἰδικώτερα, θά ψηλαφήσουμε μέ εὐλάβεια τὸν πλοῦτο τῶν νοημάτων τοῦ Προοιμίου τοῦ Πηδαλίου, κάνοντας κάποιες προεκτάσεις στή σημερινή πραγματικότητα.

Ὁ ἅγιος Νικόδημος, πρό δύο καί πλέον αἰῶνων, ἀντελήφθη τήν ἀνάγκη κωδικοποιήσεως τῶν ἱερῶν κανόνων, τοὺς ὁποίους ἔβλεπε, ὅπως γράφει, τῆδε κακεῖσε ἀτάκτως ἐρριμένους καί κακοποιημένους. Ὁ ἀγῶνας του ὑπῆρξε τιτάνιος, χωρὶς τά σύγχρονα ἠλεκτρονικά μέσα, μέ μόνα βοηθήματα τήν ἄνωθεν δοθεῖσαν αὐτῷ ὀξύνοιαν, τά βιβλία καί τίς βιβλιοθήκες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τήν ἐργατικότητα, τήν φιλοπονία, τήν φιλομάθεια καί κυρίως τήν φιλαδελφία. Μέ τό φῶς τοῦ ἡλίου τήν ἡμέρα καί τό φῶς τοῦ λυχναριοῦ τό βράδυ ἔγραφε «εἰς κοινήν ἀπάντων τῶν ὀρθοδόξων ὠφέλειαν». Ἔφερε λοιπὸν εἰς πέρας τοῦτο τό τιτάνιο ἔργο μέ «ὑπερβολικούς κόπους καί ἰδρωτάς», ἔργο γιά τό ὁποῖο ἀπαιτήθηκαν πέντε περίπου χρόνια κοπιώδους ἐργασίας.

Ἄς ἀφήσουμε ὅμως νά μᾶς μιλήσει γιά αὐτό ὁ μακαριστός π.Θεόκλητος Διονυσιάτης, ὁ ὁποῖος καί ἀνέδειξε ὅσο κανένας ἄλλος μελετητής τὸν ἅγιο Νικόδημο. Γράφει λοιπὸν ὁ π.Θεόκλητος: «Δέν ἔδωκε (ὁ Ἅγιος) μόνον τὸν προσφυέστερον τίτλον εἰς τήν Ὀλκάδα-Ἐκκλησίαν-Ναῦν. Ἐγινε ὁ ἴδιος καί πηδαλιοῦχος. Παρέλαβεν ἄθροισμα ἄμορφον Κανόνων, πολλάκις ἀντιφασκόντων καί διαφερόντων γραμματικῶς καί κατ' ἔννοιαν, καί ζυγοστατήσας μέ θεϊκὴν σοφίαν, καθιέρωσεν ἰδικόν του ἐξηγητικόν σύστημα, τὰς «συμφωνίας», διὰ τῶν ὁποίων κατατοπίζεται ὁ σοφός καί ὁ ἀμαθής. Αἱ «συμφωνίαι» ἀποτελοῦν μέγα ἄθλον καί πρωτοτυπίαν τοῦ θείου συγγραφέως καί τὸν ἀνέδειξαν κατὰ κοινήν ὁμολογίαν, μέγα Κανονολόγον. Αἱ δέ ὑποσημειώσεις του, ἀποτελοῦσαι τό ἥμισυ σχεδόν τοῦ ἐξ 750 σελίδων Πηδαλίου του, γραφεῖσαι πνευματοκινήτως, προσέλαβον ἰσοδύναμον κῦρος πρὸς τοὺς ἐν σχέσει Κανόνας, ὡς ἐπέκτασίς των, καί οὐδεὶς προσέχει τόσον Ράλλην ἢ Ποτλήν, ἀλλὰ τί λέγει ὁ ἱερός Νικόδημος. Ἐκεῖ ὅμως, ὁποῦ ἐπέφερεν ἀληθῆ ἀναστάτωσιν εἰς τίς μέχρι τότε

ἀντιλήψεις εἶναι εἰς τὴν γλῶσσαν, γράφοντας τὸ Πηδάλιον εἰς τὴν δημοτικὴν χάριν τῶν ἀπλουστέρων».

Ἦλθε ἡ ὥρα νὰ ἀναπτύξουμε τὸ θέμα μας, τὸ ὁποῖο εἶναι:

«Ὅτι παρά πάντων πρέπει νὰ φυλάττωνται οἱ θεῖοι Κανόνες ἀπαρασάλευτα».

Ἐπειδὴ «ἀρχὴ σοφίας ἡ ὀνομάτων ἐπίσκεψις», ἄς δοῦμε πρῶτον,

I. Τί εἶναι Κανόνας;

Μᾶς ἀπαντᾷ ὁ ἴδιος ὁ ἅγιος Νικόδημος

Βασικά μὲν εἶναι ξύλον, κοινῶς πῆχυσ ὀνομαζόμενον, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται οἱ τεχνῖτες γιὰ νὰ ἰσιάζουν τὰ ξύλα, καὶ τίς πέτρες, πού δουλεύουν. Ἀπό αὐτά, κατὰ μεταφοράν, ὀνομάζονται Κανόνες καὶ οἱ ψήφοι, καὶ οἱ ἀποφάσεις, τὸσον τῶν Ἀποστόλων ὅσον καὶ τῶν οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν συνόδων, καὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων, αὐτοὶ πού περιέχονται στό Πηδάλιον. Γιατί καὶ αὐτοί, σάν ἄλλοι πῆχεις εὐθεῖς καὶ ἴσιοι, ἀπομακρύνουν μὲν ἀπὸ τοὺς ἱερωμένους καὶ λαϊκοὺς, κάθε ἀταξίαν καὶ στρεβλότητα τῶν ἡθῶν, προξενοῦν δέ σέ αὐτούς κάθε εὐταξίαν καὶ ἰσότητα ἐκκλησιαστικῆς, καὶ χριστιανικῆς καταστάσεως καὶ ἀρετῆς.

II. Χαρακτηριστικά ἰδιώματα τῶν κανόνων:

Ὁ Ἅγιος μᾶς ἀναφέρει καὶ τὰ χαρακτηριστικά ἰδιώματα τῶν κανόνων. Σταχυολογοῦμε:

α. Ὅι κανόνες διαφέρουν ἀπὸ τοὺς ὅρους· διότι οἱ μὲν κανόνες τῶν συνόδων κυρίως περιέχουν, ὄχι τὰ δόγματα τῆς πίστεως (παρὰ σπάνια), ἀλλὰ τὴν εὐταξίαν καὶ κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ δέ ὅροι τῶν συνόδων κυρίως περιέχουν μόνον τὰ τῆς πίστεως δόγματα.

β. Ὅσοι κανόνες δὲν περιέχουν φανερῶς τὸ ἐπιτίμιον ἐκείνων πού τοὺς παραβαίνουν, αὐτοὶ, σιωπηλὰ, ἐπιτρέπουν στὸν κατὰ τόπον ἀρχιερέα, νὰ δώσει σέ αὐτούς χωρὶς πάθος τὸ πρέπον καὶ ἀρμόδιον ἐπιτίμιον, ὅπως κρίνει ὁ ἴδιος.

γ. Ἐνα καὶ τὸ αὐτὸ ἀμάρτημα, ἄλλοι μὲν κανόνες ἐπιτιμοῦν περισσότερο καιρὸ, ἄλλοι δέ λιγότερο. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν περισσότερη ἢ λιγότερη μετάνοια τῶν ἀμαρτανόντων, ἔτσι περισσότερο, ἢ ὀλιγότερο, ὀρίζεται καὶ τὸ ἐπιτίμιο αὐτῶν.

δ'. Οἱ κανόνες δέν συντάσσονται ἀπό ἕναν ἐπίσκοπον, ἀλλ' ὑπό τῆς συνόδου τῶν ἐπισκόπων· «πολλοί ἐπίσκοποι ἄς συνέλθουν ἐπί τό αὐτό, καί τότε μαζί νά ἐκθέσουν τόν κανόνα».

ε'. Ὅποιος ὀμιλεῖ ἀπό συνοδικούς κανόνες, ὁ λόγος του εἶναι ἀξιόπιστος.

στ'. Ὅποιος πράττει σύμφωνα μέ τούς κανόνες, πορεύεται μέ ἀσφάλεια, χωρίς κίνδυνον.

ζ'. Ἐκεῖνο πού οἱ κανόνες δέν γράφουν φανερά, αὐτό πρέπει νά κρίνεται καί νά συμπεραίνεται ἐκ τῶν ὁμοίων πού εἶναι γραμμένα στούς (ἄλλους) κανόνες ἢ καί ἀπό τά συγγράμματα πού ἔγραψαν κάποιοι Πατέρες ξεχωριστά ἢ καί ἐκ τῆς δυνατῆς τοῦ ὀρθοῦ λόγου νά διακρίνει τό σωστό καί ἀληθές.

η'. Ὅτι ὅλα τά σπάνια καί αὐτά πού κατ' οἰκονομίαν γίνονται δεκτά, καί αὐτά πού ἔγιναν ἐπειδή τά ὑπαγόρευσε κάποια ἀνάγκη, καί ἀπλῶς ἄς ποῦμε, ὅλα ὅσα γίνονται παρά τούς κανόνες, νόμος καί κανόνας καί παράδειγμα τῆς Ἐκκλησίας δέν γίνονται. Πάντως καί τῆς οἰκονομίας αὐτῆς καί τῆς ἀνάγκης παρελθούσης, πάλι οἱ κανόνες ἐπανερχονται σέ ἰσχύ.

θ'. Τά περισσότερα ἐπιτίμια, τά ὁποῖα προβλέπονται ἀπό τούς κανόνες, εἶναι γραμμένα σέ τρίτο πρόσωπο καί σέ προστακτική ἔγκλιση. Γιά νά ἐνεργηθοῦν τά ἐπιτίμια, χρειάζεται ἀναγκαστικά καί δεύτερο πρόσωπο, πού εἶναι ἀκριβῶς ἡ σύνοδος.

ι'. Οἱ κανόνες τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων εἶναι περισσότερο ἰσχυροί ἀπό αὐτούς τῶν τοπικῶν, καί οἱ τῶν τοπικῶν περισσότερο ἰσχυροί ἀπό αὐτούς που ἐκτέθηκαν ἀτομικά ἀπό κάποιους Πατέρες. Καί μάλιστα ἀπό αὐτούς πού δέν κυρώθηκαν ἀπό οἰκουμενική σύνοδο.

ια'. Ὅπου δέν ὑπάρχει κανόνας, ἢ γραπτός νόμος, ἰσχύει ἡ καλή συνήθεια, ἡ ὁποία δοκιμάσθηκε ἀπό τόν ὀρθό λόγο καί ἀπό τά πολλά χρόνια, καί ἡ ὁποία δέν ἐναντιώνεται σέ ἔγγραφο κανόνα ἢ νόμο καί ἡ ὁποία ἔχει ἀνυψωθεῖ σέ τάξη κανόνος καί νόμου.

III. Τί εἶναι Σύνοδος;

Ὁ ἅγιος Νικόδημος περιγράφει τήν ἀποστολική σύνοδο πού ἀποτελέσε τό ὑπόδειγμα γιά τίς ἐπόμενες.

Αὐτή ἡ Σύνοδος ἦταν ὅταν οἱ Ἀπόστολοι καί οἱ πρεσβύτεροι συγκεντρώθηκαν γιά νά ἐξετάσουν τό ζήτημα ἂν οἱ μή περιτεμνόμενοι κατά τόν νόμον τοῦ Μωϋσέως πιστοί δέν μποροῦν νά σωθοῦν, καθώς αὐτό ἔλεγον κάποιοι πού κατέβηκαν ἀπό τήν Ἰουδαία στήν Ἀντιόχεια. Περιέχει καί τό ὄνομα καί τά χαρακτηριστικά τῶν συνόδων. Περιέχει

τό διακύβευμα τῆς συνόδου, τόν λόγο δηλαδή γιά τόν ὁποῖο συγκλήθηκε: οἱ ἄνθρωποι πού ἔρχονται στήν πίστη τοῦ Χριστοῦ, σώζονται χωρίς νά ὑποστοῦν περιτομή; Πρέπει νά περιτέμνονται, ναι ἢ ὄχι; Συγκεντρώθηκαν οἱ Ἀπόστολοι καί οἱ πρεσβύτεροι γιά νά ἀπαντήσουν. Ἴδου ἡ σύνοδος. Συζήτησαν διεξοδικά. Ἴδου λοιπόν καί ἡ ἔρευνα. Στό τέλος ἀποφάσισαν ὅτι δέν εἶναι ἀναγκαῖο νά περιτέμνεται ὁ νεοεισερχόμενος εἰς τήν πίστιν τοῦ Χριστοῦ γιά νά σωθεῖ, ἀλλά πρέπει νά ἀποφύγει κάποιες ἄλλες κακές συνήθειες. «Ἔδοξε τῷ ἁγίῳ πνεύματι καί ἡμῖν». Ἴδου τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐν ἁγίῳ πνεύματι ψηφοφορίας καί ἀποφάσεως. Αὐτή ἡ σύνοδος ἔγινε 17 ἔτη μετά τήν ἀνάληψη τοῦ Χριστοῦ.

IV. Χαρακτηριστικά τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων:

Σέ ἄλλο σημεῖο τοῦ Πηδαλίου, στά προλεγόμενα τῆς ἁγίας καί Οἰκουμενικῆς πρώτης συνόδου, στήν α' ὑποσημείωση, ὁ Ἅγιος ἀναφέρει ποιός εἶναι ὁ ὀρισμός τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου.

Εἰδικώτερα οἰκουμενική σύνοδος εἶναι αὐτή πού :

- α) συνάχθηκε ὕστερα ἀπό προσταγή βασιλέως,
- β) συνέταξε δογματικό ὄρο γιά θέμα τῆς πίστεως,
- γ) ἀποφάσισε μέ εὐσεβῆ καί ὀρθόδοξα κριτήρια καί ἀποφάσισε σύμφωνα μέ τίς Ἅγιες Γραφές, καί σύμφωνα μέ τίς προηγούμενες οἰκουμενικές,
- δ) Οἰκουμενική σύνοδος εἶναι αὐτή τήν ὁποία ἀποδέχθηκε ἡ συμφωνία πάντων τῶν Πατριαρχῶν καί ἀρχιερέων τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, εἴτε διά αὐτοπροσώπου παρουσίας εἴτε διά τοποτηρητῶν καί, ὅταν αὐτοί ἦταν ἀπόντες, διά γραμμάτων καί ὑπογραφῶν αὐτῶν.

Κάθε λοιπόν οἰκουμενική σύνοδος πού ἔχει τά χαρακτηριστικά αὐτά ιδιώματα, αὐτή εἶναι ἡ ἁγία καί καθολική Ἐκκλησία τήν ὁποῖαν ὁμολογοῦμε στό Σύμβολο τῆς Πίστεως.

V. Χρειάζεται νά τηροῦνται οἱ κανόνες; Καί ἀπό ποιούς;

Μᾶς ἀπαντᾷ ὁ Ἅγιος:

«Ἀπό ὅλους πρέπει νά φυλάσσονται οἱ θεῖοι Κανόνες ἀπαρασάλευτα.
Αὐτοί πού δέν τούς φυλάσσουν, ὑποβάλλονται σέ φρικτά ἐπιτίμια.»

Αὐτά περί κανόνων διατάχθηκαν ἀπό ἐμᾶς πρός ἐσᾶς, ὧ ἐπίσκοποι», γράφουν οἱ Ἀπόστολοι στόν ἐπίλογο τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων. Ἐσεῖς, ἐάν τηρήσετε αὐτούς, θά

σωθεῖτε καί θά ἔχετε εἰρήνη. Ἐάν ἀπειθήσετε, θά κολασθῆτε καί πόλεμο μεταξύ σας παντοτινό θά ἔχετε, ἐξαιτίας τῆς ἀπειθείας.

Φάνηκε σωστό στήν ἀγία αὐτή σύνοδο (σ.σ.: μᾶλλον περί τῆς 5^{ης} πρόκειται) ὥστε νά ἰσχύουν, καί ἀπό τώρα ὡς σίγουροι καί ἀσφαλεῖς πρὸς θεραπείαν ψυχῶν καί ἰατρεῖαν παθῶν οἱ κανόνες πού ἔγιναν δεκτοί καί κυρώθηκαν ἀπό τοὺς πρὶν ἀπὸ ἐμᾶς ἀγίους καί μακαρίους Πατέρες, ἀλλὰ καί οἱ κανόνες πού παραδόθηκαν σέ μᾶς, μέ τό ὄνομα τῶν Ἁγίων καί ἐνδόξων Ἀποστόλων. Καί νά ἰσχύουν οἱ κανόνες πού παραδόθηκαν σέ μᾶς μέ τό ὄνομα τῶν οἰκουμενικῶν τεσσάρων συνόδων, καί μέ τό ὄνομα τῶν τοπικῶν καί μέ τό ὄνομα τῶν Πατέρων πού ἀτομικά θέσπισαν κανόνες. Καί σέ κανένα δέν ἐπιτρέπεται τοὺς προδηλωθέντες κανόνες νά παραχαράττει ἢ νά ἀθετεῖ.

Ἐάν κάποιος συλληφθῆ νά καινοτομεῖ εἰς βάρος κάποιου ἀπὸ τοὺς προαναφερθέντες κανόνες, ἢ νά ἐπιχειρεῖ νά τόν ἀνατρέψει, εἶναι ἔνοχος κατ' ἐκεῖνον τόν κανόνα, δέχεται τό ἐπιτίμιο πού αὐτός ἐπιβάλλει, καί δι' αὐτοῦ θεραπεύεται σέ αὐτά πού πταίει. (τῆς στ', ὁ β')

Νιώθοντας ἀγαλλίαση γιά αὐτούς, ὅπως κάποιος πού βρῆκε πολλά λάφυρα, μέ χαρά τοὺς θεῖους κανόνες ἐγκολπωνόμαστε καί ὀλόκληρη τήν διαταγήν αὐτῶν καί ἀσάλευτη (=ἀμετακίνητη, ἄσειστη) τήν διατηροῦμε καί τήν ἐφαρμόζουμε, τοὺς κανόνες πού ἐξέθεσαν οἱ σάλπιγγες τοῦ πνεύματος, οἱ πανεύφημοι Ἀπόστολοι, τοὺς κανόνες τῶν ἔξι οἰκουμενικῶν συνόδων καί αὐτῶν πού συναθροίσθηκαν τοπικῶς. Καί τοὺς κανόνες τῶν Ἁγίων Πατέρων ἡμῶν. Καί αὐτούς πού παραπέμπουν στό ἀνάθεμα, καί ἐμεῖς ἀναθεματίζουμε. Αὐτούς πού παραπέμπουν σέ καθαίρεση, καί ἐμεῖς καθαιροῦμε. Αὐτούς πού παραπέμπουν σέ ἀφορισμό, καί ἐμεῖς ἀφορίζουμε. Αὐτούς πού παραδίδουν σέ ἐπιτίμιο, καί ἐμεῖς ἐπίσης ὑποβάλλουμε. (τῆς ζ' ὁ α').

Θεσπίζουμε νά ἔχουν οἱ ἐκκλησιαστικοί κανόνες ἰσχύ νόμου τοῦ κράτους, αὐτοί πού ἐκτέθηκαν ἢ βεβαιώθηκαν ὑπὸ τῶν ἀγίων ἐπτὰ συνόδων· τά δόγματα τῶν προαναφερθεισῶν ἀγίων συνόδων, τά δεχόμεθα ὅπως τίς ἅγιες Γραφές, καί τοὺς Κανόνες τους ὡς νόμους τηροῦμε. (Μέγας Φώτιος)

Αυτούς πού θέτουν σέ καταφρόνηση τούς ιερούς καί Θείους Κανόνες τῶν ἱερῶν Πατέρων ἡμῶν, οἱ ὅποιοι (κανόνες) καί τήν ἁγίαν Ἐκκλησίαν στηρίζουν καί, στολίζοντας ὅλην τήν χριστιανικήν πολιτείαν ὀδηγοῦν πρός θεϊαν εὐλάβειαν, ἀνάθεμα.

**Ἐπίσης οἱ θεῖοι κανόνες ὑπερτεροῦν τῶν βασιλικῶν νόμων,
δηλαδή τῶν νόμων τοῦ κράτους**

Ἐάν κάποιος παρουσιάσει νόμο πολιτικό πού μάχεται, πού ἀντιβαίνει στούς ιερούς κανόνες πού τώρα ὀρίζουμε, ὅλη ἡ ἁγία καί οἰκουμενική σύνοδος θεωρεῖ πώς εἶναι ἄκυρος. (τῆς γ' ὁ η')

Στήν 4^η πράξη τῆς 4^{ης} οἰκουμενικῆς συνόδου ἔχει γραφεῖ: κατά τῶν ἱερῶν Κανόνων νά μήν κατισχύσει νόμος τοῦ κράτους. Οἱ κανόνες τῶν Πατέρων, αὐτοί νά ὑπερισχύουν. Καί πάλι· παρακαλοῦμε, ὥστε νά ἀργήσουν, νά μήν ἰσχύσουν δηλαδή, χωρίς καμιά ἀντίρρηση οἱ ἐξωτερικοί νόμοι, αὐτοί πού προκαλοῦν βλάβη στούς κανόνες, σέ κάθε ἐπαρχία· Νά ἰσχύουν οἱ κανόνες σέ ὅλες τίς περιπτώσεις, ὅλοι τό αὐτό φρονοῦμεν....

VI. Ὁ σεβασμός καί ἡ ὑπόληψη μέ τούς ὁποίους ἦταν περιενδεδυμένοι οἱ ἱεροί κανόνες στήν Ἀνατολική Ρωμαϊκή Αὐτοκρατορία κληροδοτήθηκαν καί στήν ἐλληνική ἔννομη τάξη.

Α'. Ἐτσι, προσεγγίζοντας τό Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, τόν θεμελιώδη νόμο τῆς Πολιτείας, τόν καταστατικό αὐτό χάρτη αὐξημένης τυπικῆς ἰσχύος, μέ τόν ὅποιο πρέπει νά συμφωνοῦν ὅλοι οἱ κανόνες δικαίου τῆς ἔννομης τάξης τῆς Πατρίδος μας, διαπιστώνουμε:

1. Στό ἄρθρο 3 παρ. 1, ὅπου μνημονεύεται ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία καί ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας, ἀναφέρεται ἐπί λέξει ἡ **ἀπαρασάλευτη** τήρηση τῶν ἱερῶν ἀποστολικῶν καί συνοδικῶν κανόνων καί ἱερῶν παραδόσεων. Εἶναι ἐντυπωσιακό τό γεγονός ὅτι οἱ ἐκφράσεις τοῦ ἁγίου Νικοδήμου ἔχουν ἐνσωματωθεῖ μέχρι καί στό Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος.

2. Ἐπίσης στό ἄρθρο 105 πού ἀναφέρεται στόν Καταστατικό Χάρτη τοῦ Ἁγίου Ὅρους μνημονεύονται καί πάλι οἱ ἱεροί κανόνες.

Β. Ακόμη, στὸν καταστατικό χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ν. 590/77 ὅπως ἰσχύει, στὰ ἄρθρα 1 καὶ 16 ἀναφέρεται καὶ πάλι ἡ **ἀπαρασάλευτη** τήρηση τῶν ἱερῶν κανόνων .

VII. Εἶναι ὅμως ἀρκετὴ ἡ ἀναφορά τῶν ἱερῶν κανόνων στοὺς νόμους τοῦ κράτους;

Ἀσφαλῶς εἶναι ἓνα πολὺ καλὸ ἐφαλτήριο, ἀλλὰ ἀπὸ μόνον τοῦ δέν εἶναι ἀρκετό. Τὰ προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τότε καὶ σήμερα εἶναι πολλὰ καὶ σημαντικά. Μήπως μέσα στό *Πηδάλιον* δέν ὑπάρχουν οἱ λύσεις ἢ ἔστω οἱ κατευθυντήριες γραμμές; Ὑπάρχουν. Ἀλλὰ ἂν μέσα στήν ὁμήγουρη τῶν μαθητῶν βρέθηκε ἓνας Ἰούδας πού οὔτε ἡ μαθητεία ὑπὸ τὸν ἴδιο τὸν Δεσπότη Χριστό δέν στάθηκε ἱκανή νά τὸν μετακινήσει ἀπὸ τὴν κακὴ του γνώμη, πῶς τὰ λόγια ἐνός δούλου τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἁγίου Νικοδήμου, θά ἦταν ἱκανά νά μαλάξουν σκληρές καὶ ὑπερήφανες ψυχές; Ἀναγνωρίζουμε λοιπὸν ὅτι «ἐπ’ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθημεν ἀδελφοί». Εἶναι γεγονός ὅτι τὸ «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι» ἐφαρμόζεται σέ ὅλους μας. Κάθε μέρα καὶ κάθε ὥρα τῆς ζωῆς μας πρέπει ταπεινά νά ἐπιβεβαιώνουμε τὴν ἐλεύθερη ὑποταγὴ μας εἰς τὸν Χριστόν, τόσο οἱ λαϊκοί, ὅσο –καὶ πολὺ– περισσότεροι ἐμεῖς οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ κληρικοὶ κάθε βαθμίδος πού ὑπηρετοῦν τὴν Ἐκκλησία. Ἡ ταπείνωση λοιπὸν εἶναι τὸ οὐσιαστικὸ ἐκεῖνο στοιχεῖο πού εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐγκολπωθεῖ κάθε μέλος τῆς Ἐκκλησίας στήν καρδιά του, ὥστε νά λειτουργήσουν οἱ ἱεροὶ κανόνες. Καὶ αὐτὸ γιατί, οἱ κανόνες μᾶς καλοῦν σέ μιὰ ζωὴ πιὸ κοντὰ στὸν Χριστό, ἡ ὁποία πάντα ἀπαιτεῖ θυσίες.

Οἱ ἱεροὶ κανόνες δέν ἔχουν ρόλο τιμωρητικό, ἀλλὰ θεραπευτικό. Ὁδηγοῦν μὲ ἀσφαλῆ τρόπο στήν ἐν Χριστῷ ζωὴ. Εἶναι γραμμένοι σέ χρόνο ἐνεστῶτα, γεγονός πού δείχνει τὴν διαχρονικότητά τους, ὅτι ἰσχύουν ἔσαεὶ καὶ γιὰ ὅλους.

Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, πῶς ὁ νομικὸς πολιτισμὸς τῶν ὀρθοδόξων κρατῶν, ἔχει ἐπηρεασθεῖ καίρια ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς κανόνες. Πολλές εὐεργετικές διατάξεις ἔχουν εἰσχωρήσει σέ νομοθετήματα. Ὅμως δέν μᾶς διαφεύγει –ἄλλωστε τὸ ζοῦμε στίς μέρες μας– ὅτι σκοτεινά κέντρα ὠθοῦν τίς κυβερνήσεις ὥστε νά ἀπογυμνώνουν τὴν νομοθεσία ἀπὸ τὴν φιλόθρηνη καὶ φιλόθεη ἐπίδραση τῶν ἱερῶν κανόνων.

Σεβαστοὶ πατέρες καὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Εἴμαστε ὅλοι μάρτυρες τῆς ἐλαστικότητος τῆς ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων, τῆς κατ’ ἐπίκληση ἐξαγωγῆς τους ἀπὸ λογιῶν-λογιῶν φαρέτρης, ὥστε νά χρησιμοποιηθοῦν ὡς κανόνια πρὸς ἀντιφρονοῦντας. Ἐδῶ τοὺς ἐπικαλοῦνται, ἐκεῖ τοὺς καταπατοῦν.

Καταστάσεις άλλοπρόσαλλες, πού ταιριάζουν ὅμως στήν ἐν πολλοῖς άλλοπρόσαλλη καί σέ ἀποστασία εὐρισκομένη ἀπό τόν Χριστό ἐποχή μας.

Μήπως ἡ παναίρεση τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, πού κατατρώγει τά σωθικά τῆς ἐκκλησίας πλέον τοῦ αἰῶνος, δέν εἶναι φανερή συνέπεια τῆς μή ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων; Ἡ μήπως τό οὐκρανικό ζήτημα δέν διογκώνεται ὡς μυρμηγκολέων καί, ἀπό τήν αὐτονόητη παραδοχή τῆς μή ὑπαρξης τελεταρχικῆς χάριτος σέ ἀχειροτόνητους ἢ ἀπό δεκαετιῶν τελεσιδίκως καθαιρεθέντας ἀπό πατριαρχική σύνοδο, φθάσαμε σήμερα νά διακυβεύεται ἡ ἀκεραιότητα τῆς ἐκκλησιολογίας καί τῆς ὄντολογίας τῆς ἐκκλησιολογίας μας ; Μήπως δέν ἔχει ἀναχθεῖ σέ μείζον θέμα αὐτό πού μέ τήν ἀπλή ἐφαρμογή τῶν ἱερῶν κανόνων καί τῆς κοινῆς λογικῆς δέν θά εἶχε ἀπασχολήσει κανένα μας ἕως τώρα;

Ὅπως ὁ διάβολος διαβάλλει καί ἐρανίζεται ἀποσπασματικά χωρία ἀπό τίς Γραφές τά ὅποια ἀπομονώνει καί δημιουργεῖ τίς αἱρέσεις, ἔτσι καί ἡ ἀποσπασματική ἐφαρμογή κάποιων κανόνων τινῶν καί ἡ μή καθολική ἐφαρμογή τους πάλι γίνεται ὄπλο στά χέρια του γιά νά φέρει σύγχυση στήν Ἐκκλησία...

VIII. Ἀκροτελεύτιο κεφάλαιο

Ἀπό ὅσα προηγουμένως ἀκούστηκαν, δικαιώνεται ὁ ἅγιος Νικόδημος, ὁ ὁποῖος κατακλείοντας τό Προοίμιο τοῦ *Πηδαλίου* λέει: «Οἱ ἱεροί κανόνες εἶναι τά αἰώνια ὄρια, ἃ ἔθεντο οἱ Πατέρες ἡμῶν καί οἱ νόμοι οἱ ὑπάρχοντες εἰς τόν αἰῶνα. Ὅλα αὐτά περιέχονται στό βιβλίον τοῦτο, τό Πηδάλιον τῆς νοητῆς νηός τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, διά μέσου τοῦ ὁποῖου αὐτή κυβερνωμένη μέ ἀσφάλεια, μεταφέρει τούς ἐν αὐτῇ ναύτες καί ἐπιβάτες, ἱερωμένους τέ καί λαϊκοῦς, πρὸς τόν ἀκύμαντον τῆς ἄνω βασιλείας λιμένα».

»Καί γιά νά δηλώσω τά πάντα μέ ἓνα παράδειγμα· ὅπως ἡ παντουργική ἁγία Τριάς δημιούργησε τόν πρῶτον καί ὑλικόν τοῦτον κόσμον καί τόν συνήρμωσε μέ διαφόρους φυσικούς Κανόνες τῶν στοιχείων, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ τάξη, καί ἐκ τῆς τάξεως ἡ συνοχή τοῦ παντός διαφυλάττεται. Μέ τόν ἴδιο τρόπο ἡ αὐτή ἁγία Τριάδα, ἡ ὁποία κατεσκεύασε καί τόν δεύτερον τοῦτο καί νοητόν κόσμον τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, τόν συνέδεσε καί τόν συνέπηξε μέ τούς ἱερούς τούτους καί θείους Κανόνες. Ἀπό αὐτούς γεννᾶται ἡ εὐταξία τῶν Πατριαρχῶν, ἡ ἄρμονία τῶν Ἀρχιερέων, ἡ κοσμιότητα τῶν Ἱερέων, ἡ σεμνοπρέπεια τῶν διακόνων, ἡ σεβασμιότης τῶν Κληρικῶν, ἡ εὐρυθμία τῶν Μοναχῶν, ἡ ἀπαιτούμενη ἀπό τούς Πνευματικούς Πατέρες γνώση πρὸς διόρθωση τῶν ἀμαρτημάτων καί γιά νά τά ποῦμε συνολικά, ἀπό τούς ἱερούς τούτους κανόνες, ἡ

κάτω ἐκκλησιαστική ἱεραρχία γίνεται ἀπομίμηση καί ἐκσφράγισμα τῆς οὐρανίου ἱεραρχίας. Καί οἱ δύο μαζί ἱεραρχίες συναποτελοῦν πλέον μία, καί σάν ἄλλο μουσικό ὄργανο παράγει ἓνα μουσικό μέλος, ἑναρμόνιο καί πάγχορδο. Ἀφαίρεσε τούς φυσικούς κανόνες τῶν στοιχείων ἀπό τήν ὑλικήν κτίση, καί ἀμέσως λύεται ἡ τάξη, καί λυομένης τῆς τάξεως, ὅλον τό πᾶν καταστρέφεται. Ἀφαίρεσε καί τούς ἱερούς τούτους κανόνες ἀπό τήν Ἐκκλησία καί ἀμέσως εἰσέρχεται ἡ ἀταξία, καί ἐκ τῆς ἀταξίας ὅλη ἡ ἱερή αὐτῆς διακόσμηση καταστρέφεται.

»Ἐπιστράφητε λοιπόν Πατριάρχαι, Ἀρχιερεῖς, Ἱερεῖς, Κληρικοί, Μοναχοί καί οἱ λοιποί πάντες πνευματικοί πατέρες καί ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, καί ἐγκολπωθεῖτε τήν βίβλο αὐτή μέ τά δύο σας χέρια· «πορεύεσθε πρὸς τήν λάμψιν κατέναντι τοῦ φωτός αὐτῆς, ἵνα φωτισθῆτε φωτισμόν γνώσεως αἰώνιον».

Εὐχόμενοι νά φωτιστοῦμε μέ τό φῶς τῆς γνώσεως πού ἀκτινοβολοῦν οἱ κανόνες τοῦ Πηδαλίου τῆς Ἐκκλησίας μας, καί φθάνοντες στό τέλος τῆς εἰσηγήσεώς μας μετά τοῦ ἀγίου Νικοδήμου, ἀναφωνοῦμε καί ἐμεῖς:

»Δέξασθε λοιπόν μέ ὑψωμένα χέρια τήν πολυωφελῆ καί μεγαλωφελῆ ταύτην Βίβλον, τήν περιέχουσα τούς ἱερούς κανόνας καί τήν ἐξήγησιν αὐτῶν καί **ἀπαρασαλεύτως** φυλάξατε αὐτούς. Δέξασθε τήν εὐθύς μετά τάς ἀγίας Γραφάς, ἀναγκαίαν ταύτην γραφήν, ἅπασαι αἱ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαι δέξασθε. Γένοιτο.

Ὁ Καθηγούμενος
τοῦ Ἱεροῦ Κοινοβίου Ὁσίου Νικοδήμου
Ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος
καί οἱ σύν ἐμοί ἐν Χριστῷ ἀδελφοί